

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 6. децембар 2012. године

Предмет бр. 02/09

С. Ц.

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 6. децембра 2012. године,
уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

Уз помоћ

г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложу сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 15. јануара 2009. године и уписана је истог дана.
2. Дана 20. априла 2009. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Жалилац је одговорила 18. маја 2009. године.
3. Дана 9. јуна 2009. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

4. Комисија је примила УНМИК-ов одговор 26. августа 2009. године.
5. Дана 2. септембра 2009. године, Комисија је послала УНМИК-ов одговор жалиоцу и позвала је да поднесе додатне примедбе ако то жели. Жалилац је одговорила Комисији 15. септембра 2009. године.
6. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом. Дана 16. септембра 2010. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе.
7. Дана 7. октобра 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
8. Дана 5. новембра 2010. године, Комисија је затражила од СПГС-а да достави списе који се тичу кривичне и форензичке истраге у вези са предметом. СПГС је поднео релевантну документацију 30. новембра 2010. године.
9. Дана 11. новембра 2012. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списка у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио додатне документе 30. новембра 2012. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

10. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
11. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушног напада на СРЈ. Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (KFOR), СРЈ и Република Србија потписале су „технички мировни споразум“ у коме су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
12. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци неалбанског становништва на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, „Извештај о активностима 2002-2004.“; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>)

одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територији Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу да се безбедно врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар за избеглице Уједињених нација (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову, у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.

13. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
14. У међувремену, чланови неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног насиља и насиља заснованог на полу, пребијања и злостављања.
15. Иако постоји спор око бројки, процењује се да се догодило више од 15.000 смрти или нестанака током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3.000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је у овом периоду. До краја 2010. године, пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци су идентификовани, док се у октобру 2012. године 1.766 особа и даље водило као нестало при Међународном комитету Црвеног крста (МКЦК).
16. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4.718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1.100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
17. Распоређивање полиције УНМИК-а скоро је завршено до децембра 2000. године, са 4.400 чланова особља из 53 земље и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351

киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.

18. Због колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правни систем. Он се састојао из ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све док није почео да ради редован систем правде, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи систем правде и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи систем правде састојао се из 341 домаћег и 24 међународне судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999. године) констатовао је да систем полиције и правде на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
19. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, у оквиру УНМИК-а је успостављена Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је овлашћена за истраге у вези са могућим локацијама несталих лица и/или гробним местима. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и распоређивања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврђује кретање несталих лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их породици нестале особе. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
20. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
21. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на радње које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ово Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

Б. Околности везане за отмицу г. Ах. Ц. и г. Ан. Ц.

22. Жалилац, гђа С. Ц, супруга је Ах. Ц. и мајка Ан. Ц.
23. Према наводима жалиоца, Ах. Ц. и Ан. Ц. били су 18. јула 1999. године на својим радним местима у Призрену, заједно са још једним чланом породице. Дошла су три униформисана члана ОВК и обавестила их да је командант ОВК наредио да се обави неки посао. Отприлике у 11.30 преподне, Ах. Ц. и Ан. Ц. узели су свој алат и у свом аутомобилу пратили цип чланова ОВК у правцу Ђаковице. Други члан породице остао је у пословним просторијама и чланови ОВК су га обавестили да ће се Ах. Ц. и Ан. Ц. вратити за пола сата.
24. Пошто се Ах. Ц. и Ан. Ц. нису вратили до вечерњих сати када је радња требало да буде затворена, преостали члан породице се вратио кући и обавестио жалиоца о томе шта се десило. Када се и даље нису вратили следећег јутра, жалилац и други члан породице отишли су у штаб ОВК и у УНМИК да их траже, али без успеха.
25. Жалилац је након тога пријавила њихов нестанак КФОР-у, УНМИК-у и МКЦК. Жалилац је, 13. децембра 1999. године, такође пријавила нестанак канцеларији ОЕБС-а у Призрену.
26. Непрецизираног датума 2005. године, жалилац је поднела међународном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва (ОЈТ) у Призрену кривичну пријаву против непознатих починилаца у вези са нестанком њених чланова породице.
27. Жалилац наводи да није упозната са тим да ли су након њених пријава спроведене истраге. Она наводи да су чланови ОВК претили члановима њене породице да више не трагају за Ах. Ц. и Ан. Ц. и да ће у супротном и они нестати.
28. Жалилац тврди да је 2003. године обавештена да су њен супруг и син пронађени мртви. Године 2003. или 2004, одлучила је да се пресели са Косова, због претњи упућених њој и њеној породици.

В. Истрага

29. У вези са овим предметом, Комисија је од УНМИК-а добила истражне документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЛСМ-а и полиције УНМИК-а (ЈНЛ и ЈИРЗ).
30. Што се тиче објављивања података који се налазе у списима, Комисија подсећа да јој је УНМИК дао списе ради разматрања под обавезом чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.
31. Према наводима жалиоца, отмица Ах. Ц. и Ан. Ц. одмах је пријављена КФОР-у, МКЦК-у, УНМИК-у и ОЕБС-у.
32. Дана 29. маја 2000. године, МКЦК је издао захтев за проналажење у вези са нестанком Ах. Ц. и Ан. Ц.

33. Дана 2. августа 2000. године, канцеларија ОЕБС-а у Призрену послала је писмо канцеларији ОЕБС-а у Приштини, у коме је тражила проверу статуса истраге код УНМИК-а у вези са нестанком чланова породице жалиоца. Према допису, предмет је предат ЦЈКИ-ју полиције УНМИК-а у Приштини. Жалилац је затражила информације од стране Црвеног крста у Призрену, навевши да није примила никакве повратне информације од стране надлежних органа.
34. У даљим дописима, ОЕБС у Приштини је обавештен да је ЈНЛ полиције УНМИК-а отворио случај у вези са предметом, али да није могао да добије додатне информације о том предмету. У документима које је Комисија анализирао види се да је предмету додељен један број списа предмета ЈНЛ 2000. године, а други број 2001. године.
35. Дана 10. августа 2000. године, истражитељи Међународног кривичног суда за бившу Југославију (МКСЈ) пронашли су посмртне остатке два неидентификована тела у гробници у близини гробља у Призрену. У напомени истражитеља наведено је да МКСЈ треба да буде обавештен о телима. У извештајима датираним на 31. август 2000. године наведено је да је МКСЈ спровео аутопсију над два тела 24. августа 2000. године. Аутопсијом је закључено да су две неидентификоване мушке жртве умрле због вишеструких рана задатим ватреним оружјем.
36. Дана 29. јануара 2002. године, МКЦК је попунио формуларе за идентификацију жртава са анте-мортем подацима о Ах. Ц. и Ан. Ц. и проследио их УНМИК-у.
37. Дана 26. децембра 2002. године, Регионална истражна јединица (РИЈ) у Призрену проследила је ЈНЛ-у у Приштини списак предмета о отмицама, који су наводно били у истрази, укључујући и предмете Ах. Ц. и Ан. Ц. Допис такође садржи захтев упућен ЈНЛ-у да подели информације или истражне списе које можда има у вези са предметима.
38. Према извештајима датираним на 27. јануар и 30. јануар 2003. године, МКНЛ је упоредио узорке ДНК узете из тела пронађених 10. августа 2000. године са узорцима узетим од чланова породице Ах. Ц. и Ан. Ц. У извештајима је закључено да се узорци поклапају.
39. Дана 18. фебруара 2003. године, на основу резултата ДНК анализе и поређења анте-мортем и пост-мортем података, КНЈСМ при УНМИК-у је издао потврде идентитета Ах. Ц. и Ан. Ц.
40. У писму датираним на 3. март 2003. године, УНМИК-ов ЈНЛ је наложио ексхумацију два неидентификована тела из гробова на гробљу у Сувој Реци, као и превоз тела до гробља Драгодан у Приштини.
41. Дана 6. марта 2003. године, г. М. Ц, који је син Ах. Ц. и брат Ан. Ц, примио је тела свог оца и брата. Г. М. Ц. је замолио истражитеље да му препусте обавезу обавештавања жалиоца о смрти Ах. Ц. и Ан. Ц, рекавши да је жалилац недавно претрпела срчани удар.
42. Жалилац наводи да је 2003. године обавештена о смрти свог супруга и сина.

43. Непрецизираног датума пре марта 2005. године, у име жалиоца је поднета кривична пријава против непознатих починилаца од стране српских власти међународном тужиоцу ОЈТ-а у Призрену. Жалилац је у пријави навела да је нестанак истог дана пријављен КФОР-у, који вероватно има службену белешку о томе. Жалилац је такође захтевала верификацију својих изјава и обављање разговора са могућим сведоцима. Међутим, нема назнака да је Јавно тужилаштво икада прегледало предмет или да је предузело било какву радњу.
44. Дана 13. марта 2005. године, РИЈ у Призрену је поднео ЈИРЗ-у списак предмета који се тичу убиства и отмица ради разматрања. На списку су се налазили предмети Ах. Ц. и Ан. Ц. без икаквих назнака да је било каква радња предузета у скорије време.
45. Дана 9. априла 2005. године, предмет који се тиче нестанка и убиства Ах. Ц. и Ан. Ц. уписан је код ЈИРЗ-а. У извештају о предмету, предмет је наведен као неактиван и Ах. Ц. и Ан. Ц. се и даље воде као нестали.
46. Дана 20. октобра 2007. године, ЈИРЗ при УНМИК-у је размотрио предмет. У извештају о анализи предмета назначено је да од сведока до тада није узета ниједна изјава и поново је наведено да се Ах. Ц. и Ан. Ц. и даље воде као нестали. Истражитељ који је извршио анализу навео је да није забележен никакав доказ и препоручио је да се случај затвори док се не дође до накнадних доказа.
47. Предмет је 27. децембра 2007. године прегледао други службеник ЈИРЗ-а. Поново је наведено да су Ах. Ц. и Ан. Ц. и даље нестала лица. Истражитељ је препоручио да случај остане неактиван док се не дође до нових информација.

III. ЖАЛБА

48. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и убиство њеног супруга и сина. У том погледу, Комисија сматра да се она позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
49. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу које су наводно проузроковане њој и њеној породици овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Опсег разматрања Комисије

50. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедурално проширење) и члана 3, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе пред њом разликују на значајне начине од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу суштинских обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским

судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

51. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог испитивања.
52. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима, Међународној конвенцији о грађанским и политичким правима, Међународној конвенцији о економским, социјалним и културним правима (МКЕСКП), Међународна конвенција о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Међународној конвенцији о правима детета.
53. Према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „ће проучити жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. Утолико што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
54. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због питања усклађености са међународним инструментима у вези са људским правима који су наведени изнад у тексту (§53). У конкретном случају убистава и нестанака под околностима опасним по живот, улога Комисије није да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
55. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione*

temporis. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети случај Европског суда за људска права (ЕСЉП) Велико веће, *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП [ВВ], *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2011, § 136, ЕСЉП 2001-IV).

В. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

Прихватљивост

56. У погледу наводног кршења члана 2 ЕКЉП, у својим примедбама на меритум жалбе од 7. октобра 2010. године, СПГС прво улаже примедбу јер је истрага у вези са предметом и даље у току. Из тог разлога, Комисија треба да прогласи предмет неприхватљивим због неисцрпености правних лекова сходно члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.
57. У том погледу, Комисија напомиње да СПГС није навео ниједан одређени правни лек који је доступан жалиоцу што се тиче ефикасности саме истраге. Са своје стране, Комисија не види ниједан такав правни лек. Чињеница да је истрага о овом случају још увек траје нема никаквог утицаја на предмет ове жалбе: ефикасност саме истраге (видети случај *Д. П*, предмет Саветодавне комисије за људска права (ХРАП) бр. 04/09, одлука од 6. августа 2010. године).
58. Приговор СПГС-а се стога одбацује и жалба се проглашава прихватљивом сходно члану 2.

Меритум

1. Поднесци страна

59. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права у погледу адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и убиством њеног супруга и сина. Жалилац такође наводи да није била обавештена о томе да ли је истрага спроведена и који је био резултат.
60. Жалилац тврди да је, након нестанка њеног супруга и сина, њен живот и живот чланова њене породице „несрећан“ и „очајан“. Жалилац наводи да је претрпела срчани удар и да је, након што је обавештена да су чланови њене породице убијени, пала у кому у којој је била одређено време. Она тражи компензацију за своју патњу.
61. У својим примедбама од 7. октобра 2010. године, СПГС наводи да су, након предаје надлежности ЕУЛЕКС-у децембра 2008. године, сви истражни списи које је УНМИК поседовао предати ЕУЛЕКС-у (видети §§20-21 изнад у тексту). УНМИК од тада зависи од ЕУЛЕКС-а за пружање информација о питањима „која се тичу полицијских или судских истрага“.
62. СПГС тврди да је, у овом случају, УНМИК био у могућности да од ЕУЛЕКС-а добије примерке „неких докумената које је поседовала бивша Канцеларија за нестала лица и судску медицину“, „неких докумената који су предати ЕУЛЕКС-овој Јединици за истрагу ратних злочина крајем 2008. године“ и нове информације о случају од стране ЕУЛЕКС-а. СПГС наводи да „информације на

које се УНМИК ослања могу бити непотпуне“. Међутим, УНМИК је доставио додатне документе 30. новембра 2012. године.

63. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС се слаже са тим да је, сходно Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација 1244 (1999), УНМИК био одговоран за безбедност и сигурност лица која су живела на Косову. УНМИК-ова одговорност у погледу полицијских питања имала је за резултат то да је „УНМИК био овлашћен да штити лица на Косову од кривичних активности и да спроводи ефикасне истраге кривичних дела“. СПГС стога признаје да је УНМИК имао обавезу да спроведе ефикасну истрагу у вези са нестанком и убиством Ах. Ц. и Ан. Ц, као што то налаже члан 2 ЕКЈП.
64. Међутим, СПГС улаже приговор да облик и степен истраге неопходан за постизање сврхе члана 2 ЕКЈП зависи од околности везаних за конкретан случај. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 18. маја 2000. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Великова против Бугарске*, у којој је, у ставу 80, наведено следеће:
- „ [...] природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истрага зависи од околности конкретног случаја. Случај се мора проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи. Није могуће свести разноликост истражних радњи на једноставан списак истражних поступака или друге поједностављене критеријуме.“
65. СПГС је мишљења да се, без обзира на УНМИК-ову одговорност за полицијска питања, морају такође узети у обзир и „посебне околности“ које су утицале на могућност УНМИК-а да истражује кривична дела, посебно у почетној фази његове мисије.
66. Поготово треба узети у обзир да се, у првобитној фази своје мисије, УНМИК није могао ослонити на функционисање полицијског апарата или на стручно особље способно да истражује почињене злочине. СПГС наводи да су међународне полицијске снаге УНМИК-а веома споро распоређиване. До средине септембра 1999. године, УНМИК је на терену имао приближно 1.100 међународних полицијских службеника, док је права полицијска структура, укључујући систем јединица за кривичну истрагу широм Косова успостављена тек у наредним месецима. У међувремену је полиција морала да обавља више задатака, од истраге злочина, преко одржавања реда и мира до послова саобраћајне полиције и остале задатке.
67. СПГС наводи да, при процени ефикасности истраге по овом предмету, треба узети у обзир још једну околност, а то је чињеница да се отмица жалиошевог супруга и сина догодила у тренутку када је стопа криминала на Косову била „највиша“, односно јуна 1999. године, након бомбардовања од стране НАТО-а. Према наводима СПГС-а, УНМИК је током 1999. и 2000. године примио стотине пријава о нестанима и убиствима косовских Срба које је било посебно тешко истражити због ограничених средстава, као и недостатка трагова, као што је случај и у овом предмету.
68. Пошто Уједињене нације немају своје сопствене сталне полицијске снаге те морају да се ослањају на снаге додељене од стране држава чланица УН-а, УНМИК није имао контролу над регрутацијом међународних полицајаца, који

често нису имали довољно искуства у истраживању злочина са међуетничким аспектом у пост конфликтном контексту. Слично томе, ротација полицијских службеника, који су били ангажовани само на периоде од шест месеци до годину или две дана, омела је континуитет истраге.

69. Из тих разлога, СПГС тврди да „стандарди постављени од стране Европског суда за људска права у погледу ефикасне истраге не могу бити исти за УНМИК и за државу са успостављеним функционалним, добро организованим полицијским апаратом и са полицијским службеницима које може да ангажује, изабере и обучи“.
70. Поред тога, СПГС је мишљења да је полиција УНМИК-а спровела ефикасну истрагу у вези са нестанком Ах. Ц. и Ан. Ц. Међутим, „због премало информација и доступних трагова, нису могли бити постигнути конкретни резултати“.

2. Процена Комисије

а) Подношење релевантних списа

71. СПГС напомиње да су списи предмета који су поднети Комисији у вези са истрагом случаја Ах. Ц. и Ан. Ц. можда непотпуни.
72. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, посебно укључујући објављивање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да ће бити извучени закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да поднесе информације, без одговарајућег објашњења“ (видети случај *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).
73. Комисија напомиње да је од УНМИК-а затражено бар три пута да поднесе релевантне документе у вези са случајем. У одговору на последњи захтев Комисије, упућен 30. новембра 2012. године, УНМИК је навео да се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним.
74. Комисија напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истраге до њихове предаје, од суштинске важности за наставак таквих истрага те тако може покренути, само по себи, питања сходно члану 2. Комисија такође напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење о томе зашто документација може бити непотпуна, ни о томе који делови могу бити непотпуни.
75. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

б) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

76. Жалилац наводи да УНМИК није спровео ефикасну истрагу нестанка и убиства њеног супруга и сина.
77. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права макар од случаја Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЉП од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права (КЉП) УН-а такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) СГПП-а (видети Комитет за људска права (КЉП) УН-а, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13) §§ 8 и 18; видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убиства такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (1/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што је Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991.) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995.). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
78. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције „да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији“, имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинкис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убиства и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти или су непознати (видети ЕСЉП, *Колети против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191)
79. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП (ВВ), *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 55 изнад у тексту, у § 136).
80. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).

81. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све разумне кораке које могу да предузму да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен у § 80 изнад, у § 312, и *Исајева против Русије*, наведен у § 81 изнад, при § 212).
82. Поготово, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност утврђивања околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазачев против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
83. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Тачно је да Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док локација и судбина особе не буду познати, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 81 изнад, при § 46; у истом смислу случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 55, при § 148). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела ...“ Тиме се само расветљава један аспект судбине несталих лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починилац незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 81, при § 46; у истом смислу случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП (Велико веће) наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 64).
84. Што се тиче захтева за јавну критику, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавне критике истраге или њених резултата да би се осигурала

одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавне критике може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај *Ахмет Озкан и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен у § 81 изнад, у §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему).“ ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕСЉП 2011).

с) *Применљивост члана 2 на косовски контекст*

85. Комисија је свесна чињенице да су се отмица и убиство Ах. Ц. и Ан. Ц. догодили убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову одмах након оружаног сукоба, када су криминал, насиље и мањак безбедности били распрострањени.
86. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЉП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЉП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
87. Комисија сматра да СПГС-ови аргументи покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК, посебно током прве фазе његове мисије.
88. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. У том погледу, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
89. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 81 и случај ЕСЉП, *Јуларих против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд је такође закључио да процедурална обавеза према члану 2 наставља да се примењује у „тешким безбедносним условима, укључујући и контекст оружаног сукоба“

(видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 84 и у § 164; видети такође ЕСЉП, *Гулеч против Турске*, бр. 21593/93, пресуда од 27. јула 1998, § 81, Извештаји о пресудама и одлукама 1998-IV; ЕСЉП, *Ерги против Турске*, бр. 23818/94, пресуда од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 80 изнад, у §§ 85-90 и 309-320 и 326-330; ЕСЉП *Исајева против Русије*, наведен у § 80 изнад, у §§ 180 и 210; ЕСЉП, *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда од 8. децембра 2005, §§ 39-51).

90. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 84 и §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, случај *Каја против Турске*, наведен у § 78 изнад, у §§ 86-92; *Ерги*, наведен у § 89 изнад, §§ 82-85; *Танрикулу против Турске* [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110; *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; *Исајева против Турске*, , наведен у § 81 изнад, у §§ 215-224; *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00, 58699/00 и 60403/00, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
91. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен у § 77 изнад, у § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 2. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанима и отмицама на Косову (видети КЉП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
92. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Комисија поготово сматра да је, због важности дате кривичним истрагама и потешкоћама на Косову које су ограничавале могућност истражних власти да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, било од суштинске важности да УНМИК од почетка успостави средину погодну за спровођење смислених истрага. То би значило постављање система који би укључивао елементе, као што су расподела целокупне одговорности за надгледање и праћење напретка истрага, омогућавање редовног прегледа статуса истрага и поступак правилне предаје предмета између различитих службеника или јединица полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Р. Р. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда од 4. децембра 2012, §§ 28-32). Иако Комисија разуме да су се распоређивање и

организација полицијског и судског апарата спроводили постепено, она сматра да је овај процес окончан 2003. године, када је Генерални секретар УН-а описао полицијски и судски систем на Косову као „веома делотворан“ и „одржив“ (видети § 18 изнад).

93. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантне праксе или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности у вези са ситуацијом која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕКЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 11209/84, 11234/84, 11266/84, 11386/85, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да би се утврдило да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

d) Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету

94. СПГС наводи да је у вези са отмицом и убиством Ах. Ц. и Ан. Ц. спроведена ефикасна истрага. Међутим, због минималних информација и доступних трагова, нису могли бити постигнути конкретни резултати.
95. Жалилац наводи да је отмица њеног супруга и сина одмах пријављена КФОР-у, МКЦК-у и УНМИК-у. У недостатку одређене документације у вези са тим, Комисија сматра да је УНМИК био упознат са отмицом Ах. Ц. и Ан. Ц. најкасније августа 2000. године. У то време је МКЦК издао захтеве за проналажење, а ЈНЛ полиције УНМИК-а је отворио истрагу.
96. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 55), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЉП само у периоду после 23. априла 2005. године, разматрајући статус предмета тог датума (ЕКЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 81 изнад, у § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области управљања правдом (видети § 20 изнад).
97. Комисија напомиње да, од уписивања предмета до јануара 2002. године, полиција УНМИК-а очигледно није предузела апсолутно никакву радњу са циљем утврђивања локације жалиочевих чланова породице или идентификације оних који су одговорни за њихов нестанак. Од жалиоца, сведока отмице или других чланова породице никада није узета никаква изјава. Нису предузети никакви напори да се пронађу докази (нпр. аутомобил жртве) или да се следи очигледан ток истраге (нпр. команданти ОВК у области Призрена). Једини корак који је УНМИК предузео током 2002. године је упис анте-мортем података о Ах. Ц. и Ан. Ц, које је прикупио МКЦК. Између јануара и марта 2003. године, ЈНЛ је успео да идентификује тела Ах. Ц. и Ан. Ц, која су претходно откривена и анализирана од стране МКЦК-а, а затим предата породици. Иако се то само по себи мора сматрати достигнућем, Комисија подсећа да се процедурална обавеза сходно члану 2 није завршила открићем тела, поготово зато што су се на њима

видели трагови насилне смрти. Комисија напомиње да је то био тренутак обновљеног контакта са породицом. Ипак, није предузета ниједна додатна истражна радња ради идентификације починилаца све док кривична пријава из Србије није пожурила упис предмета код ЈИРЗ-а при полицији УНМИК-а и његово разматрање априла 2005. године.

98. Дошавши до периода који је унутар њене надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да основни истражни кораци, као што су обављање разговора са жалиоцем и сведоцима отмице, још увек нису били обављени. Комисија такође сматра да је УНМИК, пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге да би био сигуран да ниједна нова чињеница није изашла на видело и како би обавести сроднике Ах. Ц. и Ан. Ц. у вези са било каквим могућим новим траговима у истрази. Комисија напомиње да је предмет, који је у међувремену означен као „неактиван“ док су се чекале нове информације, касније разматран октобра и новембра 2007. године. Међутим, Комисија сматра да су оба разматрања била далеко од адекватних. Шта више, истражитељи који су вршили ревизију нису приметили очигледне пропусте у истрази до тог периода и грешком су пријавили да су Ах. Ц. и Ан. Ц. и даље нестала лица (видети §§ 45-47 изнад).
99. Комисија стога сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и привео их лицу правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 81 изнад), као што то налаже члан 2.
100. Што се тиче захтева за јавно разматрање, Комисија подсећа да члан 2 такође налаже да сродник жртве буде укључен у истрагу у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса.
101. Жалилац напомиње да од УНМИК-а није добила никакве повратне информације које се односе на истрагу везану за њеног супруга или сина. Комисија напомиње да је, према информацијама које су поднете Комисији, УНМИК само једном контактирао породицу жалиоца (њеног сина), у вези са предајом тела г. Ах. Ц. и г. Ан. Ц. 2003. године. Као што је Комисија већ напоменула, од жалиоца никада није узета никаква изјава и њој није дата никаква информација у вези са статусом истраге, укључујући то што је предмет класификован као „неактиван“ 2005. године. Комисија стога сматра да жалиочева породица није имала приступ истрази како то налаже члан 2.
102. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу отмице и убиства жалиочевог супруга и сина. У складу с тим, постојало је кршење члана 2, процедуралне одредбе, ЕКЉП.

С. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

103. Жалилац наводи да су недостатак информација и неизвесност у вези са нестанком и убиством њеног супруга и сина изазвали душевну бол њој и њеној породици. Комисија је мишљења да се може сматрати да се жалилац позива на кршење члана 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно и понижавајуће поступање.

104. СПГС није доставио додатне поднеске са конкретним освртом на наводно кршење члана 3 ЕКЉП.
105. У својој одлуци од 9. септембра 2010. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом. Међутим, Комисија мора поново да процени прихватљивост овог дела жалбе, у светлу каснијег развоја судске праксе Комисије која се тиче прихватљивости жалби сходно члану 3 ЕКЉП.
106. Комисија поготово напомиње да се у судској пракси Европског суда за људска права члан породице нестале особе у одређеним условима може сматрати жртвом поступања надлежних органа које је супротно члану 3 ЕКЉП, којим се забрањује нечовечно поступање. У случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, применљивост члана 3 је у принципу ограничена на одређени период током кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанака (видети нпр. ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 114-115, ЕКЉП, 2006-ХИИ (извод); видети и ЕСЉП, *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда од 8. новембра 2005, § 185, ЕКЉП, 2005-ХИ).
107. У изнетом случају, релевантан период је трајао до 6. марта 2003. године када су посмртни остаци Ах. Ц. и Ан. Ц. предати жалиочевој породици.
108. Комисија је већ подсетила да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. године или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су поменуте чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“.
109. Комисија не изражава ни најмању сумњу у то да су нестанак и смрт сродника нанели дубоку патњу жалиоцу. Међутим, Комисија мора да закључи да овај део жалбе лежи ван њене надлежности *ratione temporis* (видети ХРАП, *Патрнogiћ*, бр. 252/09, одлука од 16. децембра 2011, §§ 16-20) те га из тог разлога проглашава неприхватљивим.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

110. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
111. Комисија напомиње да принудни нестанци и произвољна убиства представљају озбиљна кршења људских права која морају бити истражена од стране надлежних органа, који такође имају обавезу да доведу починиоце пред лице правде под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је, сходно Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација 1244 (1999), УНМИК од 1999. до 2008. године имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично обради нестанак и убиство Ах. Ц. и Ан. Ц. и да његов пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење људских права жртава и њихових сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

112. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
113. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 20), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. Стога, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати непосредни утицај на истраге које су и даље на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
114. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, § 333, ЕКЉП 2004-VII,; ЕСЉП, предмет *Ал-Садун и Мфуди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП (Велико веће), *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр.). 43370/04 и остали, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће се истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за нестанак и смрт Ах. Ц. и Ан. Ц. и да ће починиоци бити изведени пред лице правде; жалилац и/или њен сродник мора бити обавештен/а о таквом поступку и њима морају бити предата релевантна документа, ако је то потребно;
- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство Ах. Ц. и Ан. Ц. и јавно се извини жалиоцу и њеној породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као што је горе наведено.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења

међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (A/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гарантовање тога да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке пред надлежним органима Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ЖАЛБА НЕПРИХВАТЉИВА СХОДНО ЧЛАНУ 3;**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
 - a. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ ЧЛАНОВА ЖАЛИОЧЕВЕ ПОРОДИЦЕ НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
 - b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ ЧЛАНОВА ЖАЛИОЧЕВЕ ПОРОДИЦЕ И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ И ЊЕНОЈ ПОРОДИЦИ;**
 - c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ;**
 - d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
 - e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**

- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

- ЦЈКИ** – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд са људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
ВВ – Велико веће
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МСГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина